

TÝŽDEŇ VEDY A TECHNIKY NA GTF

Pri príležitosti konania celoslovenskej akcie „Týždeň vedy a techniky na Slovensku 2016“ v dňoch 07.-13.11.2016 (ďalej len „TVT“), organizovanej *Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky*, v spolupráci s *Centrom vedecko-technických informácií SR* a *Národným centrom pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti*, sa opäť ako každoročne, aj na *Gréckokatolíckej teologickej fakulte PU v Prešove* (ďalej len „GTF“) konali aktivity s cieľom prezentovať a popularizovať poznatky vedy a vzbudiť záujem mladých ľudí k hlbšiemu štúdiu vedeckých teologických a religionistických disciplín.

TVT 2016 priniesol v rámci Slovenska množstvo sprievodných podujatí počas celého roka 2016. Na týchto sprievodných podujatiach sa GTF podieľala siedmimi aktivitami.

Prvá aktivita:

Súčasťou a nevyhnutnosťou didaktického procesu je aj jeho motivačná zložka. Správna motivácia je základom aktívnej činnosti žiaka vo vyučovaní a má sa prelínať celým vyučovacím procesom. Sme ale svedkami toho, že nepostačuje iba priestor, ktorý je poskytovaný v školskom zariadení, kam žiak patrí, kde je jeho „kolíska“ vzdelávania. Neustále je potrebné hľadať také motivačné východiská, ktoré by sa stávali súčasťou odovzdávania a zdieľania poznatkov, získavania nových vzťahov a priateľstiev ako aj zdravej „rivality“.

Jednou z opísaných možností je aj *Biblická olympiáda* (ďalej len BO), ktorú aj tento šk. rok 2016/2017 vyhlasuje Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR a Konferencia biskupov Slovenska. Ide o šesťnásť ročník BO na Slovensku. To, že táto aktivita má svoje pravidlá, potvrdzuje aj jej oficiálny Organizačný poriadok (registrácia na MŠ SR č. 2010-14386/38812:51-916 zo dňa 13. 10. 2010) a Pedagogicko-organizačné pokyny Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

Všetky predmetné informácie a aj mnohé iné boli obsahom výkladu a vysvetlenia počas pozvanej prednášky dňa 05.10.2016, ktorú v rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku zorganizovala Katedra aplikovanej edukológie na GTF. Pozvanie prijal riaditeľ Diecézneho katechetického úradu v Prešove – PaedDr. Peter Cap, ktorý sa spolu s Komisiou pre katechizáciu a školstvo Konferencie biskupov Slovenska a tiež s Katolíckym pedagogickým a katechetickým centrom, n.o. v Levoči, podieľa na tvorbe a spolupráci tohto podujatia.

Poslucháčmi pozvanej prednášky boli študenti GTF v odbore Katolícka teológia, ktorí sa pripravujú na budúce kňazské povolanie a zároveň na povolanie učiteľov Náboženstva a Náboženskej výchovy. Cieľom, ktorý sa verím v pozvanej prednáške naplnil, bolo nielen informovanie o BO, ale aj poukázanie na správnu motiváciu k zapojeniu sa do podujatia tak zo strany učiteľa, ako aj žiakov spomínaného vyučovacieho predmetu.

Druhá aktivita:

Konferencia plná krásy v slove i pohľade. Aj takto by sa dalo charakterizovať podujatie, ktoré má už svoju dvadsaťštyriročnú tradíciu. Ide o medzinárodnú vedeckú konferenciu s hlavným názvom *Sacrum a príroda*. Predmetná konferencia má svoje začiatky spojené s vedeckým rozvojom na Papieskej akadémii teologicznej (súčasný Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie) už od roku 1993. Od roku 2009 sa na príprave a organizácii podieľa aj GTF, ktorá má uzavretú inštitucionálnu dohodu o spolupráci s UPJPII v Krakove. Konferenciu, ktorá sa konala v dňoch 07.-08.10.2016,

aj tento rok naplňalo teologické a interdisciplinárne zameranie, ktoré si kladlo za cieľ priblížiť človekovi symbiózu medzi ním, stvorenstvom a Stvoriteľom.

Obsah prednášaných tém, ktoré priamo súviseli s dvoma oficiálnymi cirkevnými dokumentmi: *Inter Sanctos* a *Laudato si'*, dotvárala už tradične turistická aktivita. Tá je súčasťou každoročného podujatia, ktoré sa koná recipročne na Slovensku a v Poľsku. V tomto roku šlo o výstup na Vihorlat. Ide o pohorie sopečného pôvodu, ktoré sa rozprestiera na východe Slovenska. Na jeho území sa nachádza Chránená krajinná oblasť Vihorlat (CHKO) a taktiež územie *Vihorlatský prales* skrátene aj *Vihorlat*, ktoré bolo v roku 2007 zapísané do zoznamu *Svetového prírodného dedičstva UNESCO*.

Turistiky, ktorá sa konala pod patronátom Vojenských lesov a majetkov SR, odš. závod Kamenica n./Cirochou, sa zúčastnilo približne 45 osôb. Ako tomu bolo aj po minulé roky, aj tohtoročná konferencia sa konala v rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku 2016.

Tretia aktivita:

Na GTF sa dňa 11.10.2016 uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia na tému „Božie slovo možno počuť i vidieť. Prezentácia Evanjelia podľa Lukáša v piktogramoch.“ Konferencia sa konala v rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku 2016.

Kolektív riešiteľov vedeckého projektu Kultúrnej a edukačnej grantovej agentúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pod názvom „Odovzdávanie kultúrneho dedičstva v biblickom kontexte hendikepovaným osobám špeciálnym modelom s využitím symbolov“ na nej predstavil hlavný výstup projektu, ktorým je interaktívna učebnica *Evanjelium podľa Lukáša v piktogramoch*. Je určená pre prácu s deťmi a obzvlášť s hendikepovanými žiakmi. Môže byť vynikajúcou pomôckou pre rodičov, katechétov i špeciálnych pedagógov. Je v nej využitá metóda znázornenia textu formou symbolickej kresby – piktogramov.

Riešiteľmi projektu sú piati pedagógovia teologických disciplín na GTF v spolupráci so špeciálnymi pedagógmi zo Spojenej školy Pavla Sabadoša internátnej v Prešove, predovšetkým s Darinou Petrikovou, autorkou metódy. Spoluorganizátormi konferencie boli aj Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie a Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie. Kolektív riešiteľov v moderovanej diskusii ponúkol *Evanjelium podľa Lukáša v piktogramoch* zahraničným partnerom s cieľom vypracovať spoločne zahraničný projekt, ktorého výstupom by bolo spracovanie tejto učebnice aj v iných jazykoch, pretože piktogramy majú nadrečový charakter.

Konferenciu otvoril dekan GTF Mons. prof. Peter Šturák a vedúci riešiteľ projektu Mons. doc. Ľubomír Petrik. Riaditeľ Spojenej školy Pavla Sabadoša internátnej v Prešove Mgr. Peter Borovský predstavil augmentatívnu a alternatívnu komunikáciu, PaedDr. Mgr. Darina Petriková využitie piktogramov v textoch Svätého písma a Ing. Peter Guláš školský softvér a hry s využitím piktogramov. Títo špeciálni pedagógovia vniesli do projektu svoje konkrétne niekoľkoročné skúsenosti z pedagogickej praxe a overené postupy využitia piktogramov pri práci s hendikepovanými deťmi.

Poľskí hostia z Univerzity Jána Pavla II. v Krakove (UPJP II) sa oboznámili s *Evanjeliom podľa Lukáša v piktogramoch* a zároveň prispeli ku konferencii svojimi prednáškami a spoluúčastňovali na jej organizácii. Ks. dr. hab. Henryk Ślawiński, profesor UPJP II, sa venoval téme slova a obrazu v odovzdávaní Kristovho posolstva a dr. Dominik Chechelski hovoril o svete symbolov v komunikácii so staršími a neplnoprávnymi osobami.

ThLic. Zdenko Žiška ponúkol tému „Čo sme na vlastné oči videli, to zvestujeme.“ Na konferencii predniesli svoje príspevky aj niektorí pedagógovia GTF, ktorí sú riešiteľmi projektu. „Slovo sa skrátilo“ – Teologický rozmer evanjelia v piktogramoch bol názov prednášky doc. Marcela Mojzeša. Disparite reči v katechéze sa venoval doc. Peter Tirpák a prednáškovú časť konferencie príspevkom na tému „A Slovo sa telom stalo“ uzavrel vedúci riešiteľ projektu a jeden z garantov konferencie Mons. doc. Ľubomír Petrik.

Počas moderovanej diskusie zaznelo niekoľko podnetných návrhov zo strany účastníkov konferencie, a to nielen také, ktoré sa týkajú prípravy Evanjelia podľa Lukáša v piktogramoch v iných jazykoch, ale aj napr. návrh spracovať aj ďalšie biblické texty touto metódou alebo napr. návrh hľadať možnosti vyvinutia takého programu, ktorý by pri písaní textu automaticky znázorňoval k jednotlivým slovám priliehajúce piktogramy. Riešiteľský kolektív si uvedomuje široké možnosti využitia tejto metódy piktogramov, ako aj možnosti jej vylepšovania.

Štvrtá aktivita:

Svätojakubská cesta očami pútnika je názov ďalšej z pozvaných prednášok, ktoré iniciovala Katedra aplikovanej edukológie na GTF dňa 13.10.2016. Prednáška bola jednou zo sprievodných podujatí Týždňa vedy a techniky na Slovensku, do ktorého sa fakulta pravidelne zapája konferenciami na domácej, ale i zahraničnej úrovni a taktiež prednáškami na témy, obsahovo súvisiace s predmetmi štúdia na GTF. V tomto prípade ide o výberový predmet Náboženský turizmus, ktorý, zdá sa, má svoju obľubu v radoch študentov. K tomu zaiste prispel aj pozvaný hosť vdp. Mgr. Slavomír Engel, predseda Asociácie pútnických organizácií na Slovensku. Ten vo svojom vstupe predstavil historicko-súčasnú podoby putovania do Santiaga de Compostela v Španielsku. Výklad bol sprevádzaný prezentáciou osobnej fotogalérie z camina (pútnickej cesty), ktorú absolvoval v roku 2013 a prešiel pri nej viac ako 500 km. Skúsenosti z púte veľmi autenticky opísala Mgr. Art. Andrea Čepiššáková, zaoberajúca sa obrazovou a keramickou tvorbou, ako aj umeleckými projektmi. V rámci rozvoja svätojakubskej cesty mala zásluhu na tvorbe dlaždíc so symbolom mušle (podobne ako na camine v Španielsku), ktoré sú osadené na Hlavnej ulici v Košiciach.

Pozvanú prednášku obohatil aj ArtD. Pavol Pekarčík, PhD. dokumentarista a režisér, ktorý sa o.i. zaoberal aj grafickou úpravou osobných fotografií mnohých pútnikov z cesty. Fotografie sú doplnené krátkym popisom miesta alebo pocitov autorov snímok. Táto dvadsaťosemdielna fotobierka bola zverejnená a sprístupnená po pozvanej prednáške, ktorú s hosťami otvoril Mons. ThDr. Peter Šturák, PhD., dekan GTF. Výstava trvala do konca novembra 2016.

Piatá aktivita:

Na pôde Katedry filozofie a religionistiky GTF sa v rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku v dňoch 26.-27.10.2016 konalo kolokvium Disputationes Quodlibetales s medzinárodnou účasťou. Kolokvium má dvadsaťročnú tradíciu. Vzniklo v roku 1997 s vedomým zámerom nadviazať na starobylú akademickú tradíciu pochádzajúcu z čias univerzitného pôsobenia sv. Tomáša Akvinského. Na stredovekých univerzitných diskusiách mohol vystúpiť ktokoľvek z členov akademickej obce s prednáškou na ľubovoľnú tému a ostatní ho kriticky počúvali. Následne sa k odprednášanej téme diskutovalo.

Jubilejný dvadsiaty ročník mal tému Dôstojnosť človeka a jeho budúcnosť. Kolokvium otvoril vedúci katedry profesor Pavol Dancák, ktorý v roku 1997 stal pri jeho zrode. S pozdrav-

ným slovom vystúpil dekan fakulty Mons. profesor Peter Šturák, ktorý ocenil akademický prínos kolokvia a jeho dvadsaťročnú tradíciu. V úvode sa prihovoril aj emeritný vedúci katedry RNDr. Jozef Voskár, spoluzakladateľ Disputationes Quodlibetales, a vyzdvihol význam kladenia otázok a hľadania Pravdy. Príspevok o ľudskej dôstojnosti v súvislosti s migráciou predniesol aktívny účastník prvého ročníka kolokvia profesor Rudolf Dupkala. Čestným hosťom bol profesor Karol Tarnowski z Filozofickej fakulty Pápežskej univerzity Jána Pavla II. v Krakove. Vo svojom príspevku sa zamýšľal nad otázkou vzťahu náboženstva a slobody človeka.

Na Disputationes Quodlibetales XX spolu vystúpilo tridsaťosem účastníkov z Banskej Bystrice, Bielsko-Bialej, Bratislavy, Katovic, Košíc, Krakova, Lublina, Poznane, Prahy, Prešova, Ružomberka, Žiliny a Varšavy. V diskusiách zaznieval apel na ochranu dôstojnosti človeka v súčasných rýchlo meniacich sa sociálnych podmienkach ľudského života.

Šiesta aktivita:

Na GTF sa v rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku uskutočnila prezentácia knihy Otvorené horizonty. Podujatie otvoril zástupca vydavateľa doc. Michal Hospodár. Predstavil autora prezentovanej publikácie RNDr. Mikuláša Bánó, CSc., bývalého pracovníka Ústavu experimentálnej fyziky SAV v Košiciach. Úryvok z prezentovanej knihy o veľkom tresku prečítala študentka GTF Božidara Lukáčová. Prítomní sa následne započúvali do odborného výkladu prierezových tém knihy v podaní jej autora. Nadšený výklad vzniku vesmíru a jeho rozpínania, vzniku jednoduchého života až po Homo sapiens striedalo autorovo celoživotné vyznanie lásky k vede. Jednou z nosných myšlienok vinúcich sa celou knihou je presvedčenie, že pravá veda a náboženská viera si neprotirečia. Sú len akoby dvoma krídlami, ktoré povznášajú ľudského ducha k pravde. Svoje poďakovanie k filozofickým pohľadom na vysvetlenie stvoreného sveta autorovi tlmočil prof. Pavol Dancák. Podujatia sa zúčastnili študenti teológie, laici, odborná verejnosť a príbuzní autora. Záver vydarenej akcie patrilo autogramiáde.

Siedma aktivita:

Pri príležitosti osláv 17. novembra sa na pôde GTF uskutočnila dňa 22.11.2016 pozvaná prednáška predsedu Konfederácie politických väzňov Slovenska Petra Sandtnera, ktorý predstavil činnosť KPVS a priblížil jej aktivity v prospech pamiatky utrpenia a hrdinstva prenasledovaných totalitným režimom. Prednášky sa zúčastnil aj jeden z politických väzňov Cyril Ďurica, ktorý priblížil svoj životný osud a dopad nespravodlivého vykonštruovaného obvinenia z pokusu o prekročenie štátnej hranice na jeho osobu ako aj rodinu počas celého obdobia trvania komunistického totalitného režimu v Československu. Podstatnú časť podujatia tvorila diskusia študentov z prednášajúcimi, ktorí mali možnosť podrobne vykresliť neľahkú situáciu väzňov v komunistických väzniciach a život po prepustení, keď sa stali spolu so svojimi rodinami občanmi druhej kategórie a boli naďalej perzekvovaní. Podujatie konané v rámci Týždňa vedy a techniky 2016 na Slovensku organizačne zabezpečila Katedra historických vied GTF a Konfederácia politických väzňov Slovenska.

spracoval

*prof. ThDr. Marek Petro, PhD.
prodekan pre vedeckú činnosť a vonkajšie vzťahy*